

યુનિટ 5	સારણી અને અનુસૂચિઓનો અભ્યાસ
------------	-----------------------------

5.1 ઉદ્દેશો

5.2 પ્રસ્તાવના - દશાંશ વર્ગીકરણ પદ્ધતિ ૧૯મી આવૃત્તિ (Dewey Decimal Classification 19th edition) (DDC):

5.2.1 ભાગ 1 પ્રસ્તાવના, સારાંશો

5.2.2 ભાગ 2 અનુસૂચી

5.2.3 ભાગ 3 સાપેક્ષ સૂચી

5.3 સહાયક સારણીઓનો અભ્યાસ

5.3.1 સારણી 1: માનક પેટાવિભાગો

5.3.2 સારણી 2 : વિસ્તારો (Areas)

5.3.3 સારણી 3 : વૈયક્તિક સાહિત્યના પેટાવિભાગો

5.3.4 સારણી : 4 : વૈયક્તિક ભાષાના પેટાવિભાગો

5.3.5 સારણી : 5 : જાતિ, વંશ અને રાષ્ટ્રીય જૂથો

5.3.6 સારણી : 6 : ભાષાઓ

5.3.7 સારણી : 7 : વ્યક્તિઓ

5.4 અનુસૂચિઓનો અભ્યાસ

5.4.1 સર્વસામાન્ય (Generalities) 000

5.4.2 તત્વજ્ઞાન અને સંબંધિત વિદ્યાશાખાઓ (Philosophy & related disciplines) 100

5.4.3 ધર્મ (Religion) 200

5.3.4 સામાજિક શાસ્ત્રો (Social Sciences) 300

5.4.5 ભાષાઓ (Languages) 400

5.4.6 શુદ્ધ વિજ્ઞાનો (Pure Sciences) 500

5.4.7 ટેકનોલોજી (ઉપયુક્ત વિજ્ઞાનો) (Technology-Applied Sciences) 600

5.4.8 લલિત કળાઓ (The Arts) 700

5.4.9 સાહિત્ય (Literature) 800

5.4.10 સામાન્ય ભૂગોળ અને ઈતિહાસ (General Geography and History) 900

5.1 ઉદ્દેશો :

આ એકમમાં દશાંશ વર્ગીકરણ પદ્ધતિ ૧૯મી આવૃત્તિ (Dewey Decimal Classification 19th edition) (DDC) માં દર્શાવવામાં આવેલ સહાયક સારણીઓ જે ભાગ ૧ માં દર્શાવવામાં આવેલ છે તેમજ ભાગ ૨ માં દર્શાવવામાં આવેલ અનુસૂચિઓનો અભ્યાસ સામેલ કરવામાં આવેલ છે. અનુસૂચિઓનો મુખ્ય વર્ગ દર્શાવે છે જ્યારે સહાયક સારણીઓ મુખ્ય વર્ગને પૂર્ણ સ્વરૂપે દર્શાવવામાં મદદ કરે છે.

આ એકમના અભ્યાસના હેતુઓ નીચે મુજબ છે.

- ૧ અનુસૂચિઓમાં દર્શાવેલ મુખ્ય વર્ગોના ઉપયોગ વિશે અભ્યાસ કરીને પ્રાયોગિક વર્ગીકરણ વિષેની સમજ આપવી
- ૨ સાત સહાયક સારણીઓના અભ્યાસ દ્વારા પૂર્ણ વર્ગીકની રચના અને સંયોજનનો અભ્યાસ કરવો
- ૩ અનુસૂચિ અને સહાયક સારણીઓના ઉપયોગથી પૂર્ણ વર્ગીકની રચના અને સંયોજનનો અભ્યાસ કરવો
- ૪ વિશિષ્ટ વર્ગીક માટે આપવામાં આવેલ નિયમોના ઉપયોગથી પૂર્ણ વર્ગીક બનાવવાનો અભ્યાસ કરવો

5.2 પ્રસ્તાવના : દશાંશ વર્ગીકરણ પદ્ધતિ ૧૯મી આવૃત્તિ (Dewey Decimal Classification 19th edition) (DDC) :

આપણે આગળ કરેલ અભ્યાસ પ્રમાણે હાલ ૨૦૧૧માં Dewey Decimal Classification ૨૩મી આવૃત્તિ પ્રકાશિત થયેલ છે. પરંતુ આપણા અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ દશાંશ વર્ગીકરણ પદ્ધતિની ૧૯મી આવૃત્તિ વર્ષ ૧૯૭૯માં પ્રકાશિત થયેલ છે. ડીડીસીની ૧૯મી આવૃત્તિ (1979) ના પ્રિન્ટ સંસ્કરણો (સંપૂર્ણ) (આવૃત્તિ) ત્રણ ભાગમાં પ્રકાશિત થયેલ છે. કુલ 3,385 પૃષ્ઠો (૧૯મી આવૃત્તિમાં) (પ્રારંભિક સામગ્રી સહિત)નું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે જે નીચે પ્રમાણે અહીં દરેક ત્રણ ભાગમાં આવરી લેવામાં આવેલ પાસાઓ સંક્ષિપ્તમાં દર્શાવવામાં આવેલ છે. Dewey Decimal Classification ની ૧૯મી આવૃત્તિ નીચે મુજબના ત્રણ ભાગમાં પ્રકાશિત થયેલ છે.

ભાગ 1 પ્રસ્તાવના અને સારણીઓ

ભાગ 2 અનુસૂચિ

ભાગ 3 સાપેક્ષ સૂચિ

ઉપરોક્ત દરેક ભાગમાં સમાવિષ્ટ વિસ્તૃત માહિતીને અહીં સંક્ષિપ્તમાં દર્શાવવામાં આવેલ છે.

5.2.1 ભાગ 1 પ્રસ્તાવના, સારાંશો :

પ્રથમ ભાગની શરૂઆત પ્રકાશકના નિવેદનથી થાય છે ત્યાર બાદ ડીડીસીઈપીસી Decimal Classification Editorial Policy Committee દ્વારા કરવામાં આવેલ પ્રસ્તાવનાનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. આ ઉપરાંત પ્રાસ્તાવિક સામગ્રીમાં આ કમિટીના અધ્યક્ષ બેન્જામીન એક્સ્ટર દ્વારા સંપાદક નોંધ આપવામાં આવી છે. ડીડીસીનો પરિચય ‘આવૃત્તિ ૧૯માં નવી સુવિધાઓ’ તથા વિશેષ લાક્ષણિકતાઓ અને પદ્ધતિની બધી જ વિગતો પર વિસ્તૃત માહિતી આપવામાં આવેલ છે. આ ઉપરાંત અહીં આ પદ્ધતિની સંરચના અને તેના ઉપયોગ માટેની જરૂરી સૂચનાઓની સમજૂતી આપવામાં આવેલ છે તેમજ તેના સિદ્ધાંત અને ફિલસૂફી સહિત મેન્યુઅલ અને આગળ આવૃત્તિમાં સરળ શરતો અને ઉપયોગમાં લેવાયેલ વિવિધ શબ્દોની ગ્લોસરી અને સિદ્ધાંતમાં શરતોનું ટૂંકું વર્ણન આપેલું છે. વાંચન સામગ્રીનું વર્ગીકરણ કરતા સમયે તે ગ્રંથના મુખ્ય તેમજ ગૌણ વિષયના વર્ગીક નક્કી કરવા માટેનું માર્ગદર્શન આપેલું છે. ટૂંકમાં આ ભાગમાં DDC ના ઉપયોગ કેવી રીતે કરી શકાય તેનું વિસ્તૃતમાં આલેખન છે જેથી DDC ના ઉપયોગકર્તાએ સૌ પ્રથમ આ ભાગનું વાંચન કરવું જોઈએ જેથી આ પદ્ધતિને સહેલાઈથી સમજી શકાય અને તેનો સરળતાથી શ્રેષ્ઠ ઉપયોગ કરી શકાય. આ ઉપરાંત ભાગ ૧માં સહાયક સારણીઓનો સમાવેશ થાય છે. જે મુખ્ય

વર્ગકે વિષય નથી બની શકતો પરંતુ અહીં નીચે દર્શાવેલ સાત સારણીઓની મદદથી વિષયને પૂર્ણ વર્ગીક આપી શકાય છે. જેથી કહી શકાય કે આ સારણીઓ પૂર્ણ વર્ગીક બનાવવામાં મુખ્ય વર્ગને સહાયરૂપ થાય છે.

સાત સહાયક સારણીઓનું વિભાજન નીચે મુજબ કરવામાં આવેલ છે.

1. સારણી 1 : માનક પેટાવિભાગો
2. સારણી 2 : વિસ્તારો
3. સારણી 3 : વૈયક્તિક સાહિત્યના પેટાવિભાગો
4. સારણી 4 : વૈયક્તિક ભાષાના પેટાવિભાગો
5. સારણી 5 : ભાષાઓ
6. સારણી 6 : જાતિ, વંશ અને રાષ્ટ્રીય જૂથો
7. સારણી 7 : વ્યક્તિઓ

5.2.2 ભાગ 2 અનુસૂચિ :

અભ્યાસમાં સમાવિષ્ટ DDC એ ગણનાક્ષમ વર્ગીકરણ પદ્ધતિ છે કે જેમાં દરેક વિષયોના તૈયાર વર્ગીક ને કોઠાગત રીતે આપવામાં આવેલ છે. અહીં આ વિભાગમાં સમગ્ર જ્ઞાનવિશ્વના મુખ્ય વિષયો ને 10 મુખ્ય વિભાગમાં વિભાજીત કરવામાં આવેલ છે જેને આપણે મુખ્ય વર્ગ તરીકે અથવા પ્રથમ સારાંશ તરીકે ઓળખીએ છીએ અને આ દસ મુખ્ય વર્ગના દરેક વિભાગને ફરી દસ પેટા વિભાગમાં વિભાજીત કરવામાં આવ્યા છે જેને આપણે દ્વિતીય સારાંશ અથવા પેટા વિભાગ તરીકે ઓળખીએ છીએ. આ પેટા વિભાગને ફરી દસ વિભાગમાં વિભાજીત કરવામાં આવેલ છે જે તૃતીય સારાંશ તરીકે ઓળખાય છે. આ અનુસૂચિનો ઉપયોગ કરીને વિષયોનું વર્ગીકરણ કરી શકાય છે જેમાં વર્ગીક ઓછામાં ઓછા ત્રણ અંક સાથે તૈયાર થાય છે. જો ત્રણ અંકમાં અંક ખૂટે તો તે 0 ના ઉપયોગ દ્વારા ત્રણ અંક બનાવવામાં આવે છે.

અનુસૂચિમાં આપેલ મુખ્ય દસ વર્ગ નીચે મુજબ છે.

000	સર્વ સામાન્ય
100	તત્વજ્ઞાન અને સંબંધિત વિદ્યાશાખાઓ
200	ધર્મ
300	સામાજિક શાસ્ત્રો
400	ભાષાઓ
500	શુદ્ધ વિજ્ઞાનો
600	ટેકનોલોજી
700	લલિત કળાઓ
800	સાહિત્ય
900	સામાન્ય ભૂગોળ અને ઈતિહાસ

આમ ઉપરોક્ત મુખ્ય દસ વર્ગોના તેમજ તેમાં આપવામાં આવેલ પેટા વિષયોના ઉપયોગ દ્વારા આગળ દર્શાવેલી સહાયક સારણીઓની મદદથી પૂર્ણ વર્ગીક તૈયાર કરવામાં આવે છે. આ પદ્ધતિમાં વર્ગીક ઓછામાં ઓછા ત્રણ અંકનો બને છે.

5.2.3 ભાગ 3 સાપેક્ષ સૂચિ

DDC ત્રીજા ભાગમાં સાપેક્ષ સૂચિ પ્રકાશિત કરવામાં આવેલ છે જે એક વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિ દ્વારા બનાવવામાં આવેલ વર્ણાનુક્રમ સૂચિ છે. જેના ઉપયોગ દ્વારા અનુસૂચિમાં આપવામાં આવેલ મુખ્ય કે પેટા વર્ગ સુધી પહોંચી શકાય છે. આમ વર્ગીકરણ કરતા સમયે સાપેક્ષ સૂચિ ખૂબ જ ઉપયોગી છે.

5.3 સહાયક સારણીઓનો અભ્યાસ

અહીં આ વિભાગમાં કુલ સાત સહાયક સારણીઓ આપવામાં આવેલ છે જે ક્યારેય મુખ્ય વર્ગ નથી બનતી પરંતુ મુખ્ય વર્ગ બનાવવામાં સહાયરૂપ થાય છે. અનુસૂચિઓમાં આપેલ મુખ્ય વર્ગને આ સહાયક સારણીઓના નિયમો પ્રમાણે સંયોજનથી પૂર્ણ વર્ગીક તેયાર કરવામાં આવે છે. આ સહાયક સારણીઓ એટલે વિવિધ પ્રકારના વિષય અને વિદ્યાશાખામાં વારંવાર ઉપયોગમાં આવતી વિભિન્ન વિશિષ્ટ હેતુઓ દર્શાવતી સંજ્ઞાની હારમાળા. આ વિભાગમાં સાત સહાયક સારણીઓની યાદી આપી છે કે જે અનુસૂચિઓને પૂરક બને છે. ડીડીસીની અદ્યતન આવૃત્તિ ૧૯માં આગળ દર્શાવ્યા પ્રમાણે કુલ સાત સારણીઓ આપવામાં આવેલ છે. જેનો વિગતવાર અભ્યાસ નીચે આપવામાં આવેલ છે.

ડીડીસીની અદ્યતન આવૃત્તિ 19th માં 7 સારણી છે. તેમાં ઘણી સંખ્યાઓ એવી છે, જે અનુસૂચિમાં આપેલી નથી એવી સંખ્યાઓને અલગ અલગ જગ્યાએથી લઈને સહાયક સારણીઓની મદદથી ભેગી કરીને (સંયોજન કરીને) બનાવવામાં આવે છે. અમુક મહત્વની આવૃત્તિ અને સુધારાવધારા 19th આવૃત્તિમાં સમાવાયેલા છે તે સારણીઓ નીચે દર્શાવેલ છે. લઘુરેખા (—) થી દર્શાવેલ પ્રત્યેક અંકનો સ્વતંત્ર ઉપયોગ કરી શકાતો નથી. અનુસૂચિના પાયાગત અંકની સાથે સારણી-1 ના અંકને ઉમેરો સૂચના હોય (Add) ત્યારે આ લઘુરેખા (—) ને રદ કરવામાં આવે છે.

આ સારણીઓ ખંડ-1 Introduction Table માં આપવામાં આવેલી છે.

5.3.1 સારણી 1: માનક પેટાવિભાગો

માનક પેટાવિભાગોએ કોલન ક્લાસિફિકેશનમાં આવેલ સામાન્ય પૃથકો જેવા છે. માનક પેટાવિભાગ ઉપયોગ વર્ગીક ને ભૌતિક અને બાહ્ય સ્વરૂપને દર્શાવવામાં આવે છે જેમ કે Dictionaries, Encyclopaedias, Periodicals, etc. અને આંતરિક સ્વરૂપ જેવા કે Presentation, Viewpoints, or Philosophy and history of a subject, જેવા પેટા વિષયોનો વર્ગીક આ સારણીના ઉપયોગથી કરવામાં આવે છે. આ સારણીમાં આપવામાં આવેલા મુખ્ય માનક પેટા વિભાગો નીચે મુજબ છે. માનક પેટા વિભાગો ક્યારેય મુખ્ય વર્ગ નથી બનતા પરંતુ ભાગ ૨ માં આપેલા મુખ્ય વર્ગની સાથે જરૂરિયાત મુજબ જોડીને પૂર્ણ વર્ગીક બનાવી શકાય છે. માનક પેટા વિભાગોને — ના ચિહ્ન દ્વારા પૃથક્કરણમાં દર્શાવવામાં આવેલા છે.

મુખ્ય માનક પેટાવિભાગો નીચે દર્શાવેલ છે.

- 01 Philosophy and Theory
- 02 Miscellany
- 03 Dictionaries, encyclopaedias, concordances
- 04 Special Topics of general applicability
- 05 Serial Publications
- 06 Organisations and Management
- 07 Study and teaching
- 08 History and description of the subject among groups of persons
- 09 Historical and Geographical Treatment

સારણી-1 નો ઉપયોગ બે રીતે કરી શકાય છે.

- (1) અનુસૂચિમાં આપેલી સૂચના અનુસાર
- (2) અનુસૂચિમાં સૂચના ના આપેલી હોય ત્યારે સ્વતંત્ર રીતે

આગળ દર્શાવ્યા પ્રમાણે જ્યારે સામાન્ય પેટાવિભાગોની સંજ્ઞાનો ઉપયોગ કરવાનો હોય ત્યારે હંમેશા 3 અંક પછી દશાંશ ચિહ્નનો પ્રયોગ કરીને ઉપયોગ કરવો.

ઉદાહરણો

- (1) **આખ્યા (Title) : Study and teaching of physical chemistry**

વર્ગાંક (Class Number) : 541.07

પૃથક્કરણ (Analysis) :

540 = Chemistry and Allied Sciences

541 = Physical and theoretical Chemistry

-07 = Study and teaching (SS) (Table-1)

સંયોજન (Synthesis) :

541 + -07 = 541.07

- (2) **આખ્યા (Title) : Formula in crystallography**

વર્ગાંક (Class Number) : 548.0212

પૃથક્કરણ (Analysis) :

540 = Chemistry and Allied Sciences

548 = Crystallography

-0212 = Formulas (Table-1) (SS)

સંયોજન (Synthesis) :

548+ -0212 = 548.0212

- (3) **આખ્યા (Title) : Management of Marketing in cotton textiles**

વર્ગાંક (Class Number) : 677.210 688

પૃથક્કરણ (Analysis) :

677.21 = Cotton textiles

-0688 = Management of Marketing (Table-1) (SS)

સંયોજન (Synthesis) :

677.21 + -0688 = 677.210 688

(4) આખ્યા (Title) : Synopses of Dewey Decimal Classification

વર્ગીક (Class Number) : 025.431 02022

પૃથક્કરણ (Analysis) :

020 = Library and Information Science

025.431 = Dewey decimal classification

-020 2 = Synopses (Table-1) (SS)

સંયોજન (Synthesis) :

025.431 + -020 2 = 025.431 02022

(5) આખ્યા (Title) : Serial Publication of Earth Science

વર્ગીક (Class Number) : 550.5

પૃથક્કરણ (Analysis) :

550 = Earth Science

-05 = Serial Publication (Table-1) (SS)

સંયોજન (Synthesis) :

550 + -05

550* + -05 = 550.5

તમારી પ્રગતિ ચકાસો (Practice Example) :

(1) નીચેની આખ્યાઓના વર્ગીક તૈયાર કરો. (Assign class numbers to the following titles)

(A) Psychology of school children in 21st Century

(B) Classification of Crocodile

5.3.2 સારણી 2 : વિસ્તારો (Areas) :

આ ટેબલ બે વિભાગો દર્શાવે છે.

1

વિસ્તારો, પ્રદેશો, જગ્યાઓ,
સામાન્ય રીતે સ્થાનો

3-9

ખંડ, દેશોના વિસ્તારો વગેરે

DDC માં 7 સારણીઓમાં સારણી-2 વિશાળ છે. આ સારણીનો ઉપયોગ સ્વતંત્ર કરવામાં આવતો નથી, પણ અનુસૂચિના અંકો સાથે કરવામાં આવે છે. આ સારણીનો વારંવાર ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. સારણી-2 માં વિસ્તારો, પ્રદેશો, વસ્તીના જૂથો, સામાન્ય સ્થાનો (-1) કે જેમાં પ્રાકૃતિક વિશેષતાઓ, રાજકીય અને આર્થિક જૂથો સમાવિષ્ટ છે. સારણી-2 માં અનુસૂચિઓ માટે સૂચના છે કે, ઉમેરવું (“ADD TO”).

ઉદાહરણો

- (1) **આખ્યા (Title) :** Jainism religious sects and reform movements in USA

વર્ગીક (Class Number) : 294.490 973
પૃથક્કરણ (Analysis) :
294.49 = Jainism religious sects and reform movements
-09 = Historical and geographical treatment (Table-1) (SS)
-73 = USA - (Table - 2)
સંયોજન (Synthesis) :
294.49 -09 + -73 = 294.490 973

- (2) **આખ્યા (Title) :** Adult Education in New Zealand

વર્ગીક (Class Number) : 374.993
પૃથક્કરણ (Analysis) :
374 = Adult Education
374.91 - .99 = Geographical treatment (Add “Areas” notation 1-9 from Table 2 to base number 374.9)
-93 = New Zealand (Table-2)
સંયોજન (Synthesis) :
374.9 + -93 = 374.993

- (3) **આખ્યા (Title) :** Geography of the Central Asia

વર્ગીક (Class Number) : 910.958
પૃથક્કરણ (Analysis) :
910 = General Geography
910.93 - 99 = Discovery and exploration by specific countries (Add Area notation 3-9 from Table 2 to base number 910.9)
-58 = Central Asia (Table-2)
સંયોજન (Synthesis) :
910.9 + -58 = 910.958

તમારી પ્રગતિ ચકાસો (Practicle Example) :

- (2) નીચેની આખ્યાઓના વર્ગીક તૈયાર કરો. (Assign class numbers to the following titles)
- (A) Special Library in Maharashtra
- (B) Political Condition of Pakistan

5.3.3 સારણી 3 : વૈયક્તિક સાહિત્યના પેટાવિભાગો

આ સારણી 3 નો ઉપયોગ ફક્ત 800 વર્ગ સાહિત્ય સાથે જ કરવામાં આવે છે. આ સારણીમાં બે ભાગ પાડવામાં આવ્યા છે : 3 અને 3 (A) સારણી 3 માં - 1 કાવ્ય, -2 નાટક, -3 નવલકથા, -4 નિબંધ, -5 ભાષણ, -6 પત્ર, -7 હાસ્ય અને વ્યંગ, -8 વિવિધ લખાણો અને 3 (A) માં હાસ્ય વાર્તા, ભૂતની વાર્તા, દુર્ઘટના, સંવાદ, જીવન ચક્ર, ઐતિહાસિક અને રાજકીય થીમ્સ વગેરેની યાદી આપવામાં આવી છે.

ઉદાહરણો

- (1) આખ્યા (Title) : German drama by a eighteenth century author

વર્ગીક (Class Number) : 832.6

પૃથક્કરણ (Analysis) :

83 = German Literature (base number)

-2 = Drama (Table-3)

-6 = Eighteenth century (table under 830)

સંયોજન (Synthesis) :

83 + -2 + -6 = 832.6

- (2) આખ્યા (Title) : Catalan essays by a Golden period author

વર્ગીક (Class Number) : 849.943

પૃથક્કરણ (Analysis) :

849.9 = Catalan Literatuere (Base number)

-4 = Essays (Table-3 A)

-3 = Golden period (Table under 849.9)

સંયોજન (Synthesis) :

849.9 + -4 + -3 = 849.943

- (3) આખ્યા (Title) : Collections of Bihari romantics fictions

વર્ગીક (Class Number) : 891.45308508

પૃથક્કરણ (Analysis) :

891.45 = Bihari Literature (Bse number)

-308 5 = Romantic fictions (Table-3)

-08 = Collections (Table 3)

સંયોજન (Synthesis) :

891.45 + 3085 + 08 = 891.45308508

તમારી પ્રગતિ ચકાસો

- (3) નીચેની આખ્યાઓના વર્ગીક તૈયાર કરો. (Assign class numbers to the following titles)
- (A) Collection of Rajasthan poetry by Rural Authors
(B) Dramatic Poetry of Punjabi

5.3.4 સારણી : 4 : વૈયક્તિક ભાષાના પેટાવિભાગો

સારણી-4 વૈયક્તિક ભાષાના પેટાવિભાગોનો ક્યારેય સ્વતંત્ર ઉપયોગ થઈ શકતો નથી, પરંતુ જ્યાં જરૂર પડે ત્યાં અનુસૂચિમાં 410-490 હેઠળ * (ફુદડી) થી સૂચના આપેલ વૈયક્તિક ભાષાના મૂળભૂત અંકની સાથે ઉપયોગ કરી શકાય છે. ભાષાના શબ્દકોશનો વર્ગીક તૈયાર કરવા માટે માનક પેટા વિભાગો (Standard subdivision) -03 ઉપયોગ ના કરી શકાય, તેના માટે સારણી-3 નો પ્રયોગ કરવામાં આવે છે.

ઉદાહરણો

- (1) આખ્યા (Title) : Hindi words

વર્ગીક (Class Number) : 491.438 1

પૃથક્કરણ (Analysis) :

491.43 = Hindi Language

-81 = Words (Table 4)

સંયોજન (Synthesis) :

491.43 + -81 = 491.438 1

- (2) આખ્યા (Title) : Chamber's English Dictionary

વર્ગીક (Class Number) : 423.08

પૃથક્કરણ (Analysis) :

42 = English (Base Number)

-3 = Dictionary (Table 4)

-08 = Collections (Table 3 B)

સંયોજન (Synthesis) :

42 + -3+ 0.08 = 423.08

તમારી પ્રગતિ ચકાસો (Practice Example) :

- (4) નીચેની આખ્યાઓના વર્ગીક તૈયાર કરો. (Assign class numbers to the following titles)
- (A) Dictionary of Portuguese
(B) Grammar of Gujarati language

5.3.5 સારણી : 5 : જાતિ, વંશ અને રાષ્ટ્રીય જૂથો

આ સારણી ૫ માં વ્યક્તિઓનું જુથ તેમના રાષ્ટ્રો, જાતિ અને વંશ વારસાગત ઉદ્ભવનાનો સમાવેશ થાય છે. આ સારણીનો સ્વતંત્ર ઉપયોગ થઈ શકતો નથી, પરંતુ (જ્યાં સૂચના આપી હોય ત્યાં સારણી-1 માંથી 089 ઉમેરવું).

ઉદાહરણો

(1) આખ્યા (Title) : Opinions of Tibetans

વર્ગીક (Class Number) : 303.387 089 954

પૃથક્કરણ (Analysis) :

303.387 = Opinions

-089 = racial and ethnic group (ss)

(Add to the base number -089 notation

1-9 from table-5)

-954 = Tibetans (Table 5)

સંયોજન (Synthesis) :

303.387 + 089 + 954 = 303.387 089 954

(2) આખ્યા (Title) : Fullbright Fellowship Programs for Indians

વર્ગીક (Class Number) : 378.330 899 141 1

પૃથક્કરણ (Analysis) :

378.33 = Fellowships

-089 = Ethic and national group (SS)

(Add to the baser number -089 notation 1-9

from Table 5)

-914 11 = Indians (Table 5)

સંયોજન (Synthesis) :

378.33 + -89 + 914 11 = 378.330 899 141 1

(3) આખ્યા (Title) : Art of Punjabi in India

વર્ગીક (Class Number) : 704.391 420 954

પૃથક્કરણ (Analysis) :

704 = Fine and decorative arts

704.03 = Treatment among specific racial, ethnic and national groups

(* Add to the base number 704.3 notation

01-99 from table 5)

-914.2 = Punjabi (Table 5)

-09 = Connecting digit (Table 1)

-54 = India (Table 2)

સંયોજન (Synthesis) :

704.3 + 914.2 + -09 +54 = 704.391 420 954

તમારી પ્રગતિ ચકાસો (Practice Example) :

(5) નીચેની આખ્યાઓના વર્ગીક તૈયાર કરો. (Assign class numbers to the following titles)

- (A) Psychology of Elamites
(B) World history of Turkic peoples

5.3.6 સારણી : 6 : ભાષાઓ

ભાષા સંજ્ઞા સારણી-6 નો સ્વતંત્ર ઉપયોગ થતો નથી, પણ જ્યાં સુચના આપવામાં આવી હોય ત્યાં સારણી-4 સાથે તેનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. જ્યારે બે ભાષાનો શબ્દકોશનો વર્ગીક આપવામાં આવે ત્યારે બીજી ભાષા માટે સારણી-6 નો ઉપયોગ થાય છે.

SUMMARY

- 1 Indo-European (Indo-Germanic) languages
- 2 English and Anglo-Saxon languages
- 3 Germanic (Teutonic) language
- 4 Romance languages
- 5 Italian, Romanian, Rhaeto-Romanic
- 6 Spanish and Portuguese
- 7 Italic languages
- 8 Hellenic languages
- 9 Other languages

ઉદાહરણો

(1) **આખ્યા (Title) :** Grahsohba : A Gujarati Monthly

વર્ગીક (Class Number) : 059.914 71
પૃથક્કરણ (Analysis) :
050 = General Serial publications
059 = General serial publications in other languages
-914 71 = Gujarati Language (Table 6)
સંયોજન (Synthesis) :
059 + -91471 = 059. 914 71

(2) **આખ્યા (Title) :** Bible in Malayalam

વર્ગીક (Class Number) : 220.594 812
પૃથક્કરણ (Analysis) :
220 = Bible
220.5 = Modern versions and Translations of the bible
220.53-.59 = In other languages
(Add “Languages” notation 3-9 from Table-6 to Base number 220.5)
-94812 = Malayalam (Table 6)
સંયોજન (Synthesis) :
220.5 + 948 12 = 220.594 812

(3) આખ્યા (Title) : General encyclopaedia in Telugu Language

વર્ગીક (Class Number) : 039.948 27

પૃથક્કરણ (Analysis) :

030 = General encyclopedic works

039 = General encyclopaedic work in other Languages

(Add 'Languages' notation 2-9 from Table 6 to Base number 039)

-948.27 = Telugu Language (Table 6)

સંયોજન (Synthesis) :

039 + 948 27 = 039.948 27

તમારી પ્રગતિ ચકાસો (Practice Example) :

(4) નીચેની આખ્યાઓના વર્ગીક તૈયાર કરો. (Assign class numbers to the following titles)

(A) Translation of Bible in Hindi

(B) Sanskrit Urdu Dictionary

5.3.7 સારણી : 7 : વ્યક્તિઓ

આ સારણીમાં વ્યક્તિઓના જૂથનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. જેમાં વિશિષ્ટ, સામાજિક અને આર્થિક વ્યવસાય ને આવરી લેવામાં આવેલ છે. આ સારણીનો સ્વતંત્ર ઉપયોગ કરી શકાતો નથી. જ્યાં જરૂર જણાય ત્યાં માનક પેટા વિભાગ-1 ના -088 સાથે ઉમેરી શકાય છે.

SUMMARY

-01 Individual persons

-02 Groups of persons

-03 Persons by racial, ethnic, national background

-04 Persons by sex and kinship characteristics

-05 Persons by age

-06 Persons by social and economic characteristics

-07 Persons by physical and mental characteristics

-08 Generalists and novices

ઉદાહરણો

(1) આખ્યા (Title) : Women pilots

વર્ગીક (Class Number) :	305.430 886 291
પૃથક્કરણ (Analysis) :	
305.4	= Women
305.43	= Occupations
-088	= Treatment among groups of Specific Persons (Table-1) (Add 'Persons' notation 04-99 from Table 7)
6291	= Pilots
સંયોજન (Synthesis) :	
305.43 + 088 + 6291	= 305.430 886 291

(2) આખ્યા (Title) : Customs of Doctors

વર્ગીક (Class Number) :	390.461
પૃથક્કરણ (Analysis) :	
390	= Customs, etiquette, folklore
390.4	= Customs of people of various specific occu- pations (Add "Persons" notation 09-99 from Table- 7 to the base number 390.4)
-61	= Doctors (Table 7)
સંયોજન (Synthesis) :	
390.4 + -61	= 390.461

(3) આખ્યા (Title) : Child artist

વર્ગીક (Class Number) :	704.054
પૃથક્કરણ (Analysis) :	
704	= Special topics in fine and decorative arts (Add 'Persons' notation 04-87 from Table 7 to base number 704)
-054	= Children (Table 7)
સંયોજન (Synthesis) :	
704 + -054	= 704.054

તમારી પ્રગતિ ચકાસો (Practice Example) :

(5) નીચેની આખ્યાઓના વર્ગીક તૈયાર કરો. (Assign class numbers to the following titles)

- (A) Ethics of librarianship
- (B) Statistics for students

Ed. Part-2)

Melvil Dewey એ DDC 1876 માં પ્રથમ આવૃત્તિ બહાર પાડી. DDC એ જ્ઞાનવિશ્વના તમામ વિષયોનું વર્ગીકરણ છે. તે જ્ઞાનવિશ્વની સમગ્ર વિદ્યાશાખાને કુલ 10 (0-9) વિભાગોમાં આવરી લેવામાં આવેલ છે, શૂન્યનો (0) પણ ઉપયોગ કર્યો છે. 0 થી 9 ના વિષયોને તર્કથી ક્રમાંક આપવામાં આવેલ છે. આ વિભાગોના અંકો 001 થી 999 છે. DDC માં વિષયના વર્ગો સામાન્યથી વિશિષ્ટતાના ક્રમમાં ગોઠવવામાં આવ્યા છે. દશાંશ વર્ગીકરણ કરનાર સરળતાથી અને ઝડપથી અને સ્મૃતિસહાયક દ્વારા કરી શકે છે. વર્ગીકરણ એ વિજ્ઞાન અને કલા બન્ને છે. વર્ગીકરણ કરનારને આદર્શ સુચના છે કે : “Never classify by the title alone” (ફક્ત આખ્યાને આધારે ક્યારેય વર્ગીકરણ ન કરો).

5.4.1 સર્વસામાન્ય (Generalities) 000

મુખ્ય વિષય સિવાયના અન્ય તમામ વિષયોને આવરી લેવામાં આવેલ છે. જે સર્વસામાન્ય (generalities) થી ઓળખાય છે. જેમાં ગ્રંથાલય અને માહિતી વિજ્ઞાન, ગ્રંથસૂચિ (Bibliography), હસ્તપ્રત (manuscripts), દુર્લભ ગ્રંથ (Rare book), પત્રકારત્વ (journalism) જેવા અનેક વિષયોને આવરી લેવામાં આવે છે.

ઉદાહરણો

(1) આખ્યા (Title) : Library Relationships

વર્ગીક (Class Number) : 021

પૃથક્કરણ (Analysis) :

020 = Library and information Sciences

021 = Library relationships

સંયોજન (Synthesis) :

= 021

(2) આખ્યા (Title) : Block Books

વર્ગીક (Class Number) : 092

પૃથક્કરણ (Analysis) :

090 = Manuscripts book rarities

092 = Block books

સંયોજન (Synthesis) :

= 092

(3) આખ્યા (Title) : Sports Journalism

વર્ગીક (Class Number) : 070.449 790

પૃથક્કરણ (Analysis) :

070 = News media, Journalism & Publishing

070.449 = Specific subjects

(Add 001-999 to base number 070.449)

790 = Recreational & performing arts

સંયોજન (Synthesis) :

070.449 + 790 = 070.449 790

તમારી પ્રગતિ ચકાસો (Practice Example) :

- (1) નીચેની આખ્યાઓના વર્ગીક તૈયાર કરો. (Assign class numbers to the following titles)
- (A) Lutheran Churches
- (B) Moral theology

5.4.2 તત્વજ્ઞાન અને સંબંધિત વિદ્યાશાખા (Philosophy & psychology) 100

મુખ્ય વર્ગ 100 માં બે વિષયોનો સમાવેશ થાય છે : મનોવિજ્ઞાન અને તત્વજ્ઞાન (psychology and philosophy), નીતિશાસ્ત્ર (Ethics), તર્કશાસ્ત્ર (logic), આધિભૌતિક (Metaphysics), જ્ઞાનવિશ્વ (Epistemology), પ્રાચીન (ancient), મધ્યકાલીન (medieval) અને અર્વાચીન પાશ્ચાત્ય (modern western) શાખાઓ છે. માનવીના આંતર સંબંધોને પણ વિશેષ વર્ગીક આપવામાં આવ્યા છે.

ઉદાહરણો

- (1) આખ્યા (Title) : Vedanta Philosophy

વર્ગીક (Class Number) :	181.48
પૃથક્કરણ (Analysis) :	
180	= Ancient, medieval & Oriental philosophy
181.48	= Vedanta
સંયોજન (Synthesis) :	
181.48	= 181.48

- (2) આખ્યા (Title) : Unity theories

વર્ગીક (Class Number) :	111.820 1
પૃથક્કરણ (Analysis) :	
111.82	= Unity
-01	= Philosophy & Theory (Table 1)
સંયોજન (Synthesis) :	
111.82 + 01	= 111.820 1

- (3) આખ્યા (Title) : Evolutional psychology

વર્ગીક (Class Number) :	155.7
પૃથક્કરણ (Analysis) :	
150	= Psychology
155.7	= Evolution Psychology
સંયોજન (Synthesis) :	
	= 155.7

તમારી પ્રગતિ ચકાસો (Practice Example) :

(2) નીચેની આખ્યાઓના વર્ગીક તૈયાર કરો. (Assign class numbers to the following titles)

(A) Ethics of family relationships

(B) Patanjali

5.4.3 ધર્મ (Religion) 200

જ્ઞાનવિશ્વમાં ધર્મ એ એક અગત્યનો મુખ્ય વર્ગ છે. જેમાં જ્ઞાનવિશ્વના તમામ ધર્મને વર્ગીક આપવામાં આવ્યા છે. બાઈબલ, ઈસાઈ ધર્મનો ઈતિહાસ, ઈસુ ખ્રિસ્તનું જીવન જેવા વિષયોના વર્ગીક આપવામાં આવ્યા છે. જેમાં ખ્રિસ્તી ધર્મ માટે ઘણા બધા વર્ગીક ફાળવવામાં આવ્યા છે, જ્યારે જ્ઞાનવિશ્વના અન્ય મહત્વના બધા જ ધર્મોનો સમાવેશ વર્ગ 292-299 માં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

ઉદાહરણો

(1) આખ્યા (Title) : Worship in Sikhim

વર્ગીક (Class Number) : 294.643

પૃથક્કરણ (Analysis) :

294.6 = Sikhim

294.61-69 = (Add to base number 294.6 the numbers following 291 in 291.1 to 291.9)

291.43 = Worship

સંયોજન (Synthesis) :

294.6 + 291.43 = 294.643

(2) આખ્યા (Title) : Sacred books of Puritanism

વર્ગીક (Class Number) : 285.902

પૃથક્કરણ (Analysis) :

285.9 = Puritanism

02 = Basic textual sources

સંયોજન (Synthesis) :

285.9 + 02 = 285.902

(3) આખ્યા (Title) : Christianity religious guru

વર્ગીક (Class Number) : 248.892

પૃથક્કરણ (Analysis) :

248 = Christianity experience, practice, life

248.892 = Secular clergymen

સંયોજન (Synthesis) :

248.892 = 248.892

તમારી પ્રગતિ ચકાસો (Practice Example) :

(3) નીચેની આખ્યાઓના વર્ગીક તૈયાર કરો. (Assign class numbers to the following titles)

(A) Lutheran churches

(B) Moral theology

5.3.4 સામાજિક શાસ્ત્રો (Social Sciences) 300

સામાજિક શાસ્ત્રો એ DDC પદ્ધતિનો મોટો વર્ગ કહી શકાય છે. જેમાં વિશ્વના લગભગ ઘણા બધા વિષયોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. જે કે સમાજ શાસ્ત્ર, શિક્ષણ, રાજનીતિ, કાયદો, આંકડા શાસ્ત્ર, અર્થશાસ્ત્ર, વાણિજ્ય, જેવા મુખ્ય વર્ગોનો સમાવેશ થાય છે. આ વર્ગીકની સાથે સારણીઓ નો મહત્તમ ઉપયોગ થાય છે.

ઉદાહરણો

(1) **આખ્યા (Title) :** Law of evidence in Japan

વર્ગીક (Class Number) : 347.060 952

પૃથક્કરણ (Analysis) :

347 = Civil Procedure and courts

347.06 = Evidence

-093 - 099 = (Table 1)

(Add 'Areas' notation 3-9 from Table 2 to base number 09)

-52 = Japan and adjacent islands

સંયોજન (Synthesis) :

347.06 + 09 + -52 = 347.060 952

(2) **આખ્યા (Title) :** Government corporations in Australia

વર્ગીક (Class Number) : 351.009 209 94

પૃથક્કરણ (Analysis) :

351.009 2 = Governemnt corporation (Public Enterprise)

-93-099 = Table 1

(Add Areas notation 3-9 from Table 2 to base number 09)

-94 = Australia (Table-2)

સંયોજન (Synthesis) :

351.0092 + -09 + -94 = 351.009 209 94

- (3) આખ્યા (Title) : Trade agreement between Japan & India

વર્ગીક (Class Number) : 382.952 054

પૃથક્કરણ (Analysis) :

382.9 = Trade Agreement and their implications
 - 93-99 = By specific countries
 (Add Areas notation 3-9 from Table 2
 to base number 382.9)
 -52 = Japan (Table - 2)
 0 = Connecting Symbol
 -54 = India (Table - 2) (Local country first)

સંયોજન (Synthesis) :

382.9 + -52 + 0 + -54 = 382.952 054

તમારી પ્રગતિ ચકાસો (Practice Example) :

- (4) નીચેની આખ્યાઓના વર્ગીક તૈયાર કરો. (Assign class numbers to the following titles)
- (A) Noise Pollution
 (B) Police Service in USA

5.4.5 ભાષાઓ (Languages) 400

આપણી ગુજરાતી ભાષામાં એક કહેવત છે કે “બાર ગામે બોલી બદલાય” એટલે કે બધા દેશની ભાષા અલગ હોય છે અને ભારત અને Russia જેવા દેશમાં તેમજ રાજ્યમાં બોલાતી ભાષા પણ અલગ અલગ હોય છે તેથી બધા ભાષાના વર્ગીક અલગ અલગ સ્થળ બોલાતી ભાષાના આધારે આપવામાં આવ્યા છે. DDC માં ભાષાને 400 અંક પ્રદાન કરવામાં આવેલ છે. કોઈ પણ વ્યક્તિને અન્ય વ્યક્તિ સામે પોતાનો વિચાર પ્રગટ કરવો હોય તો તે ભાષા સિવાય સંભવ નથી. જ્ઞાનવિશ્વની દૃષ્ટિએ જોતા ભાષા એ મહત્વનો વિષય છે. ભાષાઓના વિવિધ સ્વરૂપો જેવા કે વ્યુત્પત્તિ (etymology), શબ્દકોશો (Dictionaries), બંધારણીય પદ્ધતિ (Structural Systems) વગેરે સારણી 4 વૈયક્તિક ભાષાના પેટાવિભાગો હેઠળની યાદીમાં છે. અનુસૂચિમાં 420-490 હેઠળની યાદીમાં વૈયક્તિક ભાષાઓને જ્યાં* (કુદરી) થી ઓળખ આપવામાં આવી હોય તેઓને સારણી ૪ ની સંજ્ઞા લઈને વધુ સ્પષ્ટ બનાવી શકાય છે. વિશ્વની કેટલીક મુખ્ય ભાષાઓને 490 માં સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે.

ઉદાહરણો

- (1) આખ્યા (Title) : Universal Languages

વર્ગીક (Class Number) : 401.3

પૃથક્કરણ (Analysis) :

400 = Language
 401.3 = Universal Language

સંયોજન (Synthesis) :

= 401.3

(2) આખ્યા (Title) : Pronunciation of Italic languages Latin

વર્ગિક (Class Number) : 478.152

પૃથક્કરણ (Analysis) :

470 = Italic Languages Latin (Base number)

478 = Classical Latin usage

-152 = Pronunciation (Table - 4)

સંયોજન (Synthesis) :

478 + -152 = 478.152

(3) આખ્યા (Title) : French Grammar for students

વર્ગિક (Class Number) : 445.024 375

પૃથક્કરણ (Analysis) :

440 = French language (Base number)

445 = Structural System (Grammar) of standard French

- 024 = Work for specific types of users
(Add persons notation 03-99 from Table 7 to Base number - 024)

- 375 = Students (Table 7)

સંયોજન (Synthesis) :

445 + -024 - 375 = 445.024 375

તમારી પ્રગતિ ચકાસો (Practice Example) :

(5) નીચેની આખ્યાઓના વર્ગિક તૈયાર કરો. (Assign class numbers to the following titles)

(A) Lexicography

(B) Albanian language

5.4.6 શુદ્ધ વિજ્ઞાનો (Pure Sciences) 500

શુદ્ધ વિજ્ઞાન એ મહત્વની ગણાતી ઘણી શાખાઓ ને આવરી લે છે. આ વર્ગમાં સૂક્ષ્મ રીતે અભ્યાસ કરીને તેના વર્ગિક આપવામાં આવ્યા છે. તેમાં વધુ ચોક્કસતા લાવવા માટે સારણીઓનો ઉપયોગ થાય છે. આ મુખ્ય વર્ગમાં ગણિતશાસ્ત્ર, ભૌતિકવિજ્ઞાન, જીવવિજ્ઞાન, રસાયણ વિજ્ઞાન, વનસ્પતિ વિજ્ઞાન, પ્રાણીશાસ્ત્ર, ભૂમિવિજ્ઞાન જેવી શાખાઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. શુદ્ધ વિજ્ઞાનમાં રહેલા વિષયોનો વિકાસ ઝડપથી થઈ રહ્યો છે, માટે આ વર્ગિક શ્રેણીની ગહનતા ખૂબ જ જરૂરી છે.

- (1) આખ્યા (Title) : Size of Saturn

વર્ગીક (Class Number) : 523.461

પૃથક્કરણ (Analysis) :

523.46 = Saturn (Add as instructed under 523.41-523.48)

(Add to each subdivision indentified by the numbers following 523.3 in 523.31 - 523.37)

523.31 = Size (constants and dimension)

સંયોજન (Synthesis) :

523.46 + 523.31

523.46 + 1 = 523.461

- (2) આખ્યા (Title) : Gasepis state physics

વર્ગીક (Class Number) : 541.042 3

પૃથક્કરણ (Analysis) :

541 = Physical and theoretical Chemistry

541.042 = States of matter

(Add to the base number 541.042 the numbers following 530.4 in 530.41 - 530.44)

530.43 = Gaseous-state physics

સંયોજન (Synthesis) :

541.042 + 530.43

541.042 + 3 = 541.042 3

- (3) આખ્યા (Title) : Respiratory organs of Reptiles

વર્ગીક (Class Number) : 597.904 42

પૃથક્કરણ (Analysis) :

597.9 = Reptiles (Add as instructed under 592 - 599)

-04 = General Principles

591.42 = Respiratory System

સંયોજન (Synthesis) :

597.9 + -04 + 42 = 597.904 42

- (6) નીચેની આખ્યાઓના વર્ગીક તૈયાર કરો. (Assign class numbers to the following titles)

(A) Geometry

(B) Theory of satellite system

5.4.7 ટેકનોલોજી (Technology) 600

આ મુખ્ય વર્ગ ટેકનોલોજીમાં વ્યવસ્થાપન, તબીબી વિજ્ઞાન (રોગ તેના ઉપચાર અને પદ્ધતિ), મકાન, કૃષિ વિજ્ઞાન, પશુ પાલન, ડેરી ઉદ્યોગ, જેમાં સાધનો અને યંત્રો માટે પણ વર્ગીક આપવામાં આવ્યા છે. બધા વ્યવસાયને અલગ અલગ વર્ગીક આપવામાં આવ્યા છે. જેથી તેમના વર્ગીકમાં ચોક્કસતા રહે.

ઉદાહરણો

- (1) આખ્યા (Title) : Soil fertility

વર્ગીક (Class Number) : 631.42	
પૃથક્કરણ (Analysis) :	
631	= Crops and their production Plant crops (Specific techniques; apparatus, equipment, materials)
631.4	= Soil Science
631.42	= Soil Fertility
સંયોજન (Synthesis) :	
	= 631.42

- (2) આખ્યા (Title) : Grafting of Flowering Plants

વર્ગીક (Class Number) : 635.915 41	
પૃથક્કરણ (Analysis) :	
635.91	= Flowering Plants (Add to base number 635.91 the numbers following 631.2 - 631.8)
631.541	= Grafting
સંયોજન (Synthesis) :	
635.91 + 541 = 635.915 41	

- (3) આખ્યા (Title) : Patents from Europe

વર્ગીક (Class Number) : 608.74	
પૃથક્કરણ (Analysis) :	
608.7	= Patents
-4	= Europe Western Europe (Table - 2) see - 36
સંયોજન (Synthesis) :	
608.7 + -4 = 608.74	

- (4) નીચેની આખ્યાઓના વર્ગીક તૈયાર કરો. (Assign class numbers to the following titles)

- A) Physiology of Face
B) Physical fitness

5.4.8 લલિત કળાઓ (The Arts) 700

આ મુખ્ય વર્ગમાં લલિત કળાનો સમાવેશ થાય છે. DDC ના વર્ગિક 700-799 માં કલા તેમજ રમત સંબંધિત વિષયોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યું છે. તેમાં પણ અભિનયકલા, સ્થાપત્યકલા, શિલ્પકલા, ધાતુકળાઓ, ચિત્રકળા તથા શોભનકળા, રંગકલા અને સંગીત કલા તેમજ વિવિધ પ્રકારની રમતોને અલગ અલગ તારવામાં આવી છે. દરેક કળા હેઠળ વર્ણન, પદ્ધતિ પ્રક્રિયા, ઉપકરણો, ચીજ વસ્તુઓ સાધન સામગ્રી અને યંત્રોના વર્ગિક આપેલ છે. આ મુખ્ય વર્ગ 700 સાથે જરૂર પડે ત્યાં સારણી નો પણ ઉપયોગ થાય છે.

ઉદાહરણો

- (1) આખ્યા (Title) : Art Galleries of France and Monaco

વર્ગિક (Class Number) : 708.944

પૃથક્કરણ (Analysis) :

708 = Galleries

708.9 = Art Galleries

(Add “Areas” notation 1, 3-9 from Table 2 to base number 708.9)

-44 = France and Monaco (Table - 2)

સંયોજન (Synthesis) :

708.9 + -44 = 708.944

- (2) આખ્યા (Title) : Preservation of Bead embroidery

વર્ગિક (Class Number) : 746.504 88

પૃથક્કરણ (Analysis) :

746.5 = Bead embroidery

(Add as instructed under 746)

-0488 = Preservation

સંયોજન (Synthesis) :

746.5 + 0488 = 746.504 88

- (3) આખ્યા (Title) : Ancient korean Architecture

વર્ગિક (Class Number) : 722.13

પૃથક્કરણ (Analysis) :

722 = Ancient and oriental architecture

722.13 = Korean

સંયોજન (Synthesis) :

= 722.13

- (5) નીચેની આખ્યાઓના વર્ગીક તૈયાર કરો. (Assign class numbers to the following titles)
- (A) Public library building
- (B) Post office building

5.4.9 સાહિત્ય (Literature) 800

DDC વર્ગીક 800-899 માં વિવિધ ભાષાના સાહિત્ય સંબંધિત વિષયોનો સમાવેશ થાય છે. આ પદ્ધતિમાં ભાષા અને સાહિત્ય બંને વિષયોને અલગ કરીને મુખ્ય વિષય તરીકે સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે. આ વર્ગીકમાં કાવ્ય, નાટક, નવલકથા, પત્રો, ભાષણો, નિબંધો વગેરેના વર્ગીક આપ્યા છે. ભારતના સાહિત્યને 891-894 હેઠળ સમાવવામાં આવ્યા છે. આ વર્ગીકમાં મુખ્ય ભાષા, પ્રકાર અને સમય આ રીતે વર્ગીક બનાવવામાં આવે છે. અહીં વિશેષ કરીને યુરોપિયન ભાષાના સાહિત્યને અલગ-અલગ વર્ગીક આપીને મહત્વ આપવામાં આવ્યું છે, તેમજ અન્ય ભાષાના મહત્વના સાહિત્યને 890 વર્ગની શ્રેણીમાં મૂકવામાં આવ્યા છે. મુખ્યત્વે આ વર્ગીકની સાથે ફક્ત સારણી 3 અને 6 નો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, આમ જોતાં આ વર્ગીકો ખૂબ જ વિશાળ બને છે.

ઉદાહરણો

- (1) આખ્યા (Title) : Spanish drama by a 1516-1700 century author

વર્ગીક (Class Number) : 862.3	
પૃથક્કરણ (Analysis) :	
86	= Literature of Spanish Language (Base number)
-2	= Drama (Table - 3)
-3	= 1516-1700 (Table under 860)
સંયોજન (Synthesis) :	
86 + -2 + -3	= 862.3

- (2) આખ્યા (Title) : French drama by a eighteenth century author

વર્ગીક (Class Number) : 842.5	
પૃથક્કરણ (Analysis) :	
84	= French Literature (Base number)
-2	= Drama (Table-3)
-5	= Eighteenth Century (Table under 840)
સંયોજન (Synthesis) :	
84 + -2 + -5	= 842.5

- (3) આખ્યા (Title) : Italian fiction by a 20th century author

વર્ગીક (Class Number) : 853.91	
પૃથક્કરણ (Analysis) :	
85	= Literature of Italian Language (Base number)
-3	= Fiction (Table -3)
-91	= 20 th century
સંયોજન (Synthesis) :	
85 + -3 + -91	= 853.91

9) નીચેની આખ્યાઓના વર્ગીક તેયાર કરો. (Assign class numbers to the following titles)

(A) French fiction

(B) Poetry about animals

5.4.10 સામાન્ય ભૂગોળ અને ઇતિહાસ (General Geography and History) 900

આ વર્ગમાં 900-999 શ્રેણીમાં ઇતિહાસ અને ભૂગોળના સંબંધિત વિષયો સમાવવામાં આવ્યા છે. તેમાં પણ શ્રેણી ક્રમાંક 920 માં આત્મકથા, વંશાવલી, તેમજ નિશાની અલગ તારવવામાં આવી છે. ઈ.સ. 499 સુધીના વિશ્વ ઇતિહાસ માટે 930 હેઠળ વર્ગીક આપવામાં આવ્યા છે. તેમજ વિશ્વના વિવિધ ખંડોના ઇતિહાસના વિષયોને પણ જુદા પાડીને તેના વર્ગીક આપવામાં આવ્યા છે, જેથી ચોક્કસ માહિતીના પુસ્તક જ મળી રહે છે. આ 900 વર્ગની શ્રેણી માટે જરૂરિયાત ઉદ્ભવે ત્યાં સારણીનો પણ ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.

ઉદાહરણો

(1) આખ્યા (Title) : 17th Century World History

વર્ગીક (Class Number) : 909.6

પૃથક્કરણ (Analysis) :

909 = General World History

.6 = 17th Century

સંયોજન (Synthesis) :

909 + .6 = 909.6

(2) આખ્યા (Title) : Geography of Madhya Pradesh

વર્ગીક (Class Number) : 915.43

પૃથક્કરણ (Analysis) :

91 = General Geography and Travels (Base number)

-543 = Madhya Pradesh (Table - 2)

સંયોજન (Synthesis) :

91 + - 543 = 915.43

(3) આખ્યા (Title) : Dictionary of Brazil National Biography

વર્ગીક (Class Number) : 920.081

પૃથક્કરણ (Analysis) :

920.03-09 = General Collections of Biography by specific continents, countries, localities
(Add "Areas" notation 3-9 from Table 2 to base number 920.0)

-81 = Brazil (Table - 2)

સંયોજન (Synthesis) :

920.0 + -81 = 920.081

(10) નીચેની આખ્યાઓના વર્ગિક તૈયાર કરો. (Assign class numbers to the following titles)

- (A) Travels in ancient Pakistan
- (B) History of India
- (C) Namavali

તમારી પ્રગતિ ચકાસોના ઉત્તરો

(ANSWER TO SELF CHECK EXERCISES)

TABLE 1

(1)

(a) 155.424 090 5

પૃથક્કરણ:	
155.424	= Psychology of school children
090.5	= 21st century (Table-1)
સંયોજન:	
155.424 + 090.5 = 155.424 090 5	

(2)

(b) 597.980 12

પૃથક્કરણ:	
597.98	= Crocodile
-012	= Classification (Table-1)
સંયોજન:	
597.98 + -012 = 597.980 12	

TABLE 2

(1)

(a) 026.095 479 2

પૃથક્કરણ:	
026	= Special Library
093.099	= Treatment by specific continents, countries (Add 'Areas' notation 3-9 from Table -2 to base number 09)
547 92	= Maharashtra (Table 2)
સંયોજન:	
026 + 09 + 54792	
026.095 479 2	

(2)

(b) 320.954 91

પૃથક્કરણ :

320.9 = Political Condition

320.91-99 = Geographical treatment
(Add 'Areas' notation 1 -9 from Table-2
to base number 320.9)

549 1 = Pakistan (Table-2)

સંયોજન :

320.9 + 549 1 = 320.954 91

TABLE 3

(1)

(a) 891.479 100 809 173 4

પૃથક્કરણ :

891.479 = Rajasthani Literature

-100 8 = Poetry Collection (Table 3)

091734 = As Instructed under 1008 (Table 3)

સંયોજન :

891.479 + 1 + 008 + 091 + 1734 = 891.479 100 809 173 4

(2)

(b) 891.421 02

પૃથક્કરણ :

891.42 = Punjabi Literature

-102 = Dramatic Poetry (Table 3)

સંયોજન :

891.42 + -102 = 891.421 02

TABLE 4

(1)

(a) 469.03

પૃથક્કરણ :

469 = Portuguese

-03 = Words (Table 4)

સંયોજન :

469 + -3 = 469.03

(2)

(b) 491.475

પૃથક્કરણ:	
491.47	= Gujarati Language
-5	= Grammar (Table 4)
સંયોજન:	
491.47 + -5 = 491.475	

TABLE 5

(1)

(a) 155.849 993

પૃથક્કરણ:	
155.84	= Psychology (For Specific racial and ethnic group)
999 3	= Elamites (Table 5)
સંયોજન:	
155.84 + -999 3 = 155.849 993	

(2)

(b) 909.049 43

પૃથક્કરણ:	
909	= General world history
909.04	= World History (of racial ethnic, national groups)
943	= Turkic (Table 5)
સંયોજન:	
909.04+943 = 909.049 43	

TABLE 6

(1)

(a) 220.591 431

પૃથક્કરણ:	
220	= Bible
220.5	= Bible (In modern version and Translation)
220.53-59	= In other languages (Add 'Languages' notation 3-9 from Table-6 to Base number 220.5)
-91.431	= Hindi (Table 6)
સંયોજન:	
220.5 + 91. 431 = 220.591 431	

(2)

(b) 491.239 143 9

પૃથક્કરણ:

491.2 = Sanskrit

-3 = Dictionaries (Table 4)

Bilingual (Add 'Languages' notation 2-9 from Table 6 to -3)

-914 39 = Urdu (Table 6)

સંયોજન:

491.2 + -3 + 914 39 = 491.239 143 9

TABLE 7

(1)

(a) 174.909 2

પૃથક્કરણ:

174 = Professional Occupational ethics

174.9 = Ethics of other professions and occupation
(Add 'Persons' notation 09-99 from Table 7 to base number 174.9)

-092 = Librarians (Table 7)

સંયોજન:

174.9 + 092 = 174.909 2

(2)

(b) 519.502 437 5

પૃથક્કરણ:

519.5 = Statistics

-024 = Work for specific types of users (Table 1)
(Add 'Persons' notation 03-99 from Table 7 to base number -024)

-375 = Students

સંયોજન:

519.5 + -024 + -375 = 519.502 437 5

000

- (1)
- (a) 093
- (2)
- (b) 019

100

- (1)
- (a) 173
- (2)
- (b) 181.452

200

- (1)
- (a) 284.1
- (2)
- (b) 291.5

300

- (1)
- (a) 363.74
- (2)
- (b) 363.209 73

400

- (1)
- (a) 413.028
- (2)**
- (b) 491.991

500

- (1)
- (a) 516
- (2)
- (b) 521.6

600

- (1)**
- (a) 612.92
- (2)**
- (b) 613.7

ગ્રંથાલય વર્ગીકરણ (ડ્યુઈ દશાંશ

વર્ગીકરણ પદ્ધતિ DDC 19th

700

Ed. Part-2)

(1)

(a) 727.824

(2)

(b) 725.16

800

(1)

(a) 843

(2)

(b) 809.193 6

900

(1)

(a) 915.491

(2)

(b) 954